

INNOVASJON I OMSORGSSEKTOREN

MARTE HELENE FOSS
INFORMASJONSKONSULENT, HØGSKOLEN I GJØVIK

Utbyggingen av helsetjenester de siste 40 årene har vært stor, og nødvendig for å møte samfunnets utfordringer innen pleie og omsorg, utfordringer vi fortsatt står ovenfor. Vi blir stadig flere eldre, samtidig er det mangel på ressurser og arbeidskraft i helsesektoren. Å rekruttere flere ansatte til sektoren er ikke ene og alene løsningen. Vi har behov for bedre helsetjenester, med nye innovative løsninger.

Innovasjon forbindes ofte med utvikling og nyskaping i privat sektor, og med produksjon, teknologi og nye løsninger i bedrifter fremfor med tjenester innen offentlig sektor. Men at begrepet ikke er mye brukt innen kommunale tjenester betyr ikke at det ikke også har skjedd en rivende utvikling innen dette området som absolutt også kan kalles innovativ. Det er de siste 40 årenes utbygging i omsorgssektoren et godt eksempel på.

Samtidig endrer samfunnet seg, og de kommunale tjenestene og tilbudene må endres i takt med dette. Innovasjon i omsorgssektoren trenger ikke først og fremst å dreie seg om å utvikle nye apparater eller hjelpemidler. Det dreier seg i like stor grad om å tenke innovativt rundt bruken av teknologi og tjenester som allerede finnes, og komme frem til nye måter å ta dem i bruk på. Slik kan man stadig møte ulike behov på best mulig måte.

Utfordringen er å se behovene og samtidig evne å foreslå gode løsninger. Et tradisjonelt syn er at innovasjonen har skjedd i privat sektor, for så å bli rullet ut i offentlig sektor. Dag Waaler, prosjektleder for forskningsgruppa for velferdsteknologi og innovativ tjenesteyting ved Høgskolen i Gjøvik påpeker at dette ikke alltid fungerer optimalt.

Mer må skje i kommunene. Det er ute i kommunene at man ser behovene, og det er også der man bør bli i stand til å skissere løsninger.

For å vite mer om hvordan innovasjon skjer i kommunene samarbeider Høgskolen i Gjøvik, Høgskolen i Lillehammer og Sintef Raufoss Manufacturing (SRM) om forskningsprosjektet MIRID (Municipal Innovation Research for Institutional Development). Prosjektet skal se på samspillet mellom offentlige og private aktører som går sammen for å utvikle bedre og mer effektive tjenester i omsorgssektoren. Også her handler det om å anvende ressursene man har på en bedre måte.

Målet med MIRID er todelt. Et mål er å studere pågående innovasjonsprosjekter i seks kommuner for slik å trekke ut felles erfaringer fra disse. Et eksempel på et kommuneprojekt som Høgskolen i Gjøvik skal studere er Arena Helse i Valdres: hvordan Valdreskommunene på best mulig måte kan følge opp pasienter etter avsluttet opphold på et rehabiliteringssenter. Målet er å kunne utvikle sterkere og bedre rutiner og oppfølgingsprosedyrer fra kommunens side.

På et mer overordnet nivå har MIRID også som mål å bygge regionale og nasjonale nettverk for privat-offentlig innovasjon i offentlige tjenester, med en ambisjon på sikt om å etablere et senter for forskningsdrevet innovasjon for privat-offentlig innovasjon.

Høgskolen i Lillehammer bidrar til MIRID med sin kompetanse innen innovasjon i offentlige tjenester, SRM har kompetanse og erfaring innen bærekraftig produksjon og LEAN-tenkning, og Høgskolen i Gjøvik bidrar

med sin forskning og kompetanse innen helsetjenester, innovasjon og velferdsteknologi. I tillegg vil kommunene være viktige støttespillere.

Innovasjon i kommunene er avhengig av kunnskap om innovasjon blant kommuneansatte. Å komme frem til innovative og gode løsninger som fungerer og gjør helsetjenester og tilbud enda bedre, skjer ikke av seg selv. Evnen til innovasjon må øves, og man bør være flere som spiller på hverandre og jobber mot et felles mål. Rett i hjertet på dette behovet tilbyr Høgskolen i Lillehammer i samarbeid med Høgskolen i Gjøvik og KS en «Nasjonal innovasjonsskole for kommunesektoren». Det første nasjonale kullet som har tatt dette studiet er ferdige nå i desember, og med støtte fra Fylkesmannen i Oppland tar et nytt kull med deltagere fra 14 kommuner i Oppland fatt etter jul.

Målet med utdanningen er at deltagerne skal utvikle kompetanse i planlegging og gjennomføring av innovasjonsprosjekter i egen kommune. Fra hver kommune er det minst tre deltagere fra ulike sektorer. I kullet som starter etter jul skal blant annet fire ansatte fra Gjøvik kommune delta. Dette sikrer at man etter endt kurs ikke står alene, men har mulighet til å spille på hverandre – en nødvendighet for innovativ utvikling. Innovasjonsprosjekter som utvikles i fellesskap og på tvers av flere sektorer har større sjanse for å lykkes både i utviklings- og implementeringsfasen.

Innovasjon og utvikling bringer ofte med seg utfordringer på flere plan, for eksempel kan maktstrukturer, ansvarsområder og relasjoner utfordres. For å få til gode prosesser blir det essensielt å utvikle gode innovasjonskulturer i kommunene. «Nasjonal innovasjonsskole for kommunesektoren» kan være et skritt i retning av å skape slike innovasjonskulturer.

Når kunnskapen fra MIRID-prosjektet i tillegg skal videreføres i Innovasjonsskolen, styrkes kompetansen og nettverket ytterligere.

Innovasjon er ikke noe som skjer en gang for alle. Skal man lykkes med bedre og mer effektiv innovasjon i offentlig sektor trenger vi stadig utvikling, større nettverk og mer kompetanse på innovative prosesser ute i selve kommunene.

Det er et skritt i riktig retning at det nå fokuseres på hvordan innovasjon skjer på områder hvor man har behov for nytenkning og bedre løsninger, med de aktørene som faktisk berøres. Ved et bedre samarbeid om innovasjon mellom private og offentlige aktører er sjansen større for at løsningene skreddersys i større grad og møter de faktiske behovene.

Ved at resultatene og kunnskapen hentet fra MIRID går tilbake og brukes i Innovasjonsskolen skapes en positiv sirkel av kunnskap og erfaringer. Det vil komme kommuner både i Oppland og ellers i Norge til gode i form av innovasjonskultur og innovasjonsvilje.